

DOLINA LOTNICZA

Wojciech Stepaniuk

— POLSKI PRZYKŁAD

CENTRUM BIZNESU NA ŚWIATOWĄ SKALĘ

DOLINA LOTNICZA TO DUMA POLSKI POŁUDNIOWO-WSCHODNIEJ. TO TAKŻE PRZEPIĘKNY PRZYKŁAD WSPÓŁPRACY WIELU POLSKICH FIRM I INSTYTUCJI, KTÓREJ CELEM JEST WSPÓLNY SUKCES. ALE TO NIE WSZYSTKO. DOLINA LOTNICZA JEST PIERWSZYM I NAJWIĘKSZYM POLSKIM KLASTREM PRZEMYSŁOWYM NA ŚWIATOWĄ SKALĘ.

Dolina Lotnicza jest zlokalizowana w południowo-wschodniej Polsce, znanej z rozwiniętego przemysłu lotniczego oraz ośrodków szkolenia pilotów. Region cechuje duża koncentracja firm przemysłu lotniczego, ośrodków naukowo-badawczych oraz rozwinięte zaplecze edukacyjne i szkoleniowe. Aby wykorzystać ten potencjał, wiodący przedsiębiorcy związani z sektorem lotniczym 11 kwietnia 2003 r. powołali do życia Stowarzyszenie Grupy Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego Dolina Lotnicza.

Głównym celem Doliny Lotniczej jest przekształcenie Polski południowo-wschodniej w jeden z wiodących w Europie regionów lotniczych, dostarczający różnorodne produkty i usługi z zakresu przemysłu lotniczego najbardziej wymagającym klientom. Skutkiem tego jest dynamiczny rozwój regionu, zwiększenie liczby miejsc pracy oraz poprawa warunków życia mieszkańców.

DOLINA KLASTREM

Jakiś czas temu przedstawiciele biznesu, uczeni i sektora publicznego na całym świecie wpadli na pomysł współpracy. Do życia powołano tak zwane klastry przemysłowe, których celem jest prowadzenie elastycznej formy współpracy horyzontalnej między trzema grupami podmiotów: przedsiębiorstwami, jednostkami naukowo-badawczymi oraz władzami publicznymi, tworząc tym samym środowisko ułatwiające intensywne procesy interakcji i kooperacji między nimi. Tak zdefiniowana struktura nosi nazwę potrójnej helisy, nawiązującą do splecionych łańcuchów DNA.

Powszechnie wiadomo, że Europa potrzebuje raczej lepszych klastrów, a nie większej ich liczby. W ramach toczącej się obecnie dyskusji na temat doskonalenia klastrów ukuty został termin Klaster Światowej Klasy (World Class Cluster), który wyraża nadzieję, iż udoskonalone klastry staną się światowej sławy centrami innowacji i biznesu.

Dolina Lotnicza jest pierwszym i największym polskim klastrem. Jego sukces oraz rozpoznawalność zarówno w Polsce, jak i za granicą, w znacznej mierze przyczynił się do promocji idei clusteringu, roli klastrów dla rozwoju regionów oraz ich innowacyjności.

Skutkiem tego było uruchomienie wielu nowych inicjatyw klastrowych w Polsce, które obecnie są w początkowej fazie rozwoju. Dolina Lotnicza jest obecnie jedynym polskim klastrem, który spełnia wszystkie wymagania, aby być uznanym za klaster o świa-

patronatem Doliny Lotniczej. „Już kilka lat temu, w związku z dużym zapotrzebowaniem na operatorów obrabiarek sterowanych numerycznie oraz innych specjalistów związanych z przemysłem lotniczym, SGPPŁ Dolina Lotnicza wystąpił z inicjatywą koordynacji programów nauczania w szkołach technicznych z rzeczywistymi potrzebami przemysłu oraz dokształcania absolwentów techników Województwa Podkarpackiego” – wyjaśnia dyrektor Andrzej Rybka.

Dzięki realizacji tych projektów w Województwie Podkarpackim powstała sieć centrów kształceniowych na najwyższym światowym poziomie, którego poszczególne jednostki będą miniaturami patronujących im firm członkowskich klastra Dolina Lotnicza, a szkolenia praktyczne odbywać się będą w warunkach maksymalnie zbliżonych do panujących w prawdziwych zakładach przemysłu lotniczego.

Dalszym etapem działań w tym zakresie był projekt „Modernizacja oferty kształcenia zawodowego w powiązaniu z potrzebami regionalnego rynku pracy”, realizowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, którego oficjalnym partnerem była Dolina Lotnicza. Z kolei pięć firm członkowskich klastra podpisało listy intencyjne o umożliwieniu prowadzenia na terenie ich zakładów cyklu szkoleń i staży dla nauczycieli oraz praktyk dla uczniów średnich szkół technicznych, prowadzonych w ramach projektu. Celem tych działań było m.in. podniesienie wiedzy i kompetencji kadry szkoleniowej, która ma kształcić przyszłe kadry klastra Dolina Lotnicza na nowoczesnym sprzęcie zakupionym dla instytucji edukacyjnych CEKSO. Równocześnie koordynator klastra, wraz z kluczowymi jego członkami, systematycznie biorą udział w wyjazdach studyjnych do uznanych centrów

towej klasie. Jednocześnie jest przykładem klastra, który bardzo wyraźnie reprezentuje innowacyjną specjalizację regionu południowo-wschodniej Polski, czyli nowoczesny przemysł lotniczy. Spełnia więc warunki do reprezentowania propagowanej przez Unię Europejską idei *smart specialization of the region* (inteligentnej specjalizacji regionu).

W ramach działań klastra Dolina Lotnicza udało się nawiązać i rozwinąć modelową współpracę przemysłu z nauką. Od kilku lat co kwartał producenci lotniczy spotykają się z przedstawicielami współpracujących z nimi najlepszych polskich politechnik i ośrodków naukowych. W celu efektywnego rozwoju tych relacji powołano do życia Centrum Zaawansowanych Technologii AERONET – Dolina Lotnicza, które skupia obecnie kilkadziesiąt przedsiębiorstw z klastra przemysłowego oraz kilkanaście uczelni i instytucji B+R. „Przedsiębiorcy mają szansę definiować tam swoje problemy technologiczne, wdrożeniowe, itd., a uczelnie, poprzez odpowiednie badania, pomagają je rozwiązać” – mówi „Polskiemu Przemysłowi” Andrzej Rybka, dyrektor Stowarzyszenia Grupy Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego Dolina Lotnicza. W tym celu przy Politechnice Rzeszowskiej – korzystając z dofinansowania z budżetu państwa oraz funduszy unijnych – utworzono najlepsze w kraju laboratorium materiałowe, które m.in. pracuje nad udoskonalaniem stosowanych w lotnictwie materiałów i pokryć odpornych na wysokie temperatury. Na podstawie wyników projektu „Foresight technologiczny dla klastra Dolina Lotnicza”, który wyłonił listę najważniejszych technologii dla branży lotniczej w Polsce do roku 2020, pozyskano duże środki na realizację projektu kluczowego CZT AERONET – Dolina Lotnicza. Projekt ten nosi tytuł „Nowoczesne technologie materiałowe stosowane w przemyśle lotniczym”, realizowany jest w ramach działania I.1.2. Strategiczne programy badań naukowych i prac rozwojowych, a jego budżet wynosi 86 mln zł.

Głównym celem tego projektu jest ukierunkowanie realizowanych w kraju prac badawczych w branży lotniczej na dziedziny, które mają lub będą miały decydujący wpływ na poprawę pozycji konkurencyjnej polskiej gospodarki oraz budowę gospodarki opartej na wiedzy. W celu optymalizacji współpracy dotyczącej wdrażania nowoczesnych technologii powołano do życia Komisję Nowych Technologii Doliny Lotniczej, która składa się z najlepszych technologów reprezentujących poszczególne firmy klastra.

KRAJOWY SEKTOROWY PROGRAM DLA LOTNICTWA

Dalszym efektem działań klastra Dolina Lotnicza, zmierzającym do integracji branży, było podpisanie w styczniu 2012 r. z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju porozumienia dotyczącego utworzenia krajowego sektorowego programu dla lotnictwa zatytułowanego „InnoLot”. Projekt o wartości 500 mln zł jest odpowiednikiem europejskiego programu „Clean Sky”. „Jest to jeden z dwóch w skali kraju, obok medycznego, sektorowy program badawczy – wyjaśnia dyrektor Andrzej Rybka. – Tym samym, dzięki konsekwencji działań klastra, w ciągu 9 lat od jego powstania przemysł lotniczy stał się jednym z najbardziej innowacyjnych i liczących się sektorów w Polsce”.

Stowarzyszenie konsekwentnie wdraża efektywne metody poprawy jakości edukacji dzięki „Kompleksowemu systemowi wspierania edukacji”, pod

”
W CIĄGU OSTATNICH KILKU LAT NA
OBSZARZE FUNKCJONOWANIA KLASTRA
DOLINA LOTNICZA ZAINWESTOWAŁY
ŚWIATOWE FIRMY DZIAŁAJĄCE
W PRZEMYSŁE LOTNICZYM: SIKORSKY,
AGUSTAWESTLAND, MTU AERO ENGINES,
HAMILTON SUNDSTRAND, GOODRICH,
LADISH, VAC AERO I MCBRAIDA

szkoleniowych dla sektora lotniczego w Europie, żeby poznać najlepsze praktyki, które mogłyby być zastosowane również w Polsce. Najnowszą inicjatywą podjętą przez Walne Zgromadzenie Stowarzyszenia jest utworzenia Fundacji Wspierania Edukacji przy SGPPŁ Dolina Lotnicza.

SUKCES DOLINY LOTNICZEJ

Klastrer Dolina Lotnicza charakteryzuje się stałą silną dynamiką powstawania nowych, innowacyjnych firm w regionie. Obecnie to prawie 100 przedsiębiorstw przemysłowych wytwarzających ogromną liczbę wyrobów lotniczych w formie części, podzespołów i zespołów do silników odrzutowych, płatowców i helikopterów dla najważniejszych światowych producentów sektora lotniczego. Firmy Doliny Lotniczej są również producentami wyrobów finalnych, takich jak samoloty skytruck, bryza, orka, śmigłowce blackhawk, sokół, SW4 oraz wielu lekkich i ultralekkich konstrukcji lotniczych. Firmy klastra współpracują ze sobą przy produkcji najbardziej zaawansowanych technologicznie wyrobów. Szereg przedsiębiorstw realizuje również cały proces wytwórczy dzięki własnym zasobom, produkując wyroby bezpośrednio na rynek. Kluczowym działaniem było i jest włączanie do klastra małych i średnich firm branży lotniczej, zarówno z polskim, jak i zagranicznym kapitałem. Poprzez dopływ nowych tech-

Profilom działalności **firmy Brittani Network Group** jest kompleksowe doradztwo biznesowe, gospodarcze oraz finansowe. Naszym klientom oferujemy szerokie spektrum wzajemnie uzupełniających się usług, dzięki którym może czuć się zawsze pewnie i bezpiecznie. Nasze kompetencje budujemy w oparciu o wiedzę i wieloletnie doświadczenie.

Główne profile działalności firmy:

Wsparcie i prowadzenie inwestycji zagranicznych typu greenfield i brownfield

- Wybór lokalizacji inwestycji
- Rejestracja firmy
- Zakup działek
- Serwis dla inwestorów
- Zarządzanie tymczasowe
- Finanse i podatki
- Dotacje unijne
- Analizy rynku

Merges & Acquisitions

Szeroka współpraca w zakresie handlu oraz kontaktów biznesowych na rynku chińskim

Brittani Network Group Sp. z o.o.

tel.: +48 17 86 136 60, fax: +48 17 86 136 90
e-mail: bng@network-group.eu

Siedziba: Warszawa

ul. Pory 59/56
02-757 Warszawa

Oddział: Rzeszów

ul. Witosza 9B
35-115 Rzeszów

Osoba kontaktowa: Agata Markiewicz +48 696 310 442

www.network-group.eu

role SGPPL Dolina Lotnicza w projektach dotyczących mentoringu i optymalizacji innych europejskich klastrów. Dolina Lotnicza jest zapraszana na najbardziej prestiżowe prezentacje kluczowych klastrów, zarówno ze względu na znaczenie dla światowego sektora lotniczego, jak i europejskiej polityki klastrowej. Dolina Lotnicza była również inicjatorem i jednym z założycieli sieci współpracy europejskich klastrów lotniczych (EACP).

Do głównych czynników sukcesu Doliny Lotniczej należy unikalne w skali kraju zaangażowanie oraz aktywne uczestnictwo kluczowych przemysłowych, akademickich i publicznych uczestników, którzy pomimo codziennych obowiązków wynikających z ich pozycji w firmach i instytucjach aktywnie angażują się w działania klastra.

W celu optymalizacji współpracy przy wdrażaniu nowoczesnych technologii powołano do życia Komisję Nowych Technologii Doliny Lotniczej, która składa się z głównych technologów reprezentujących poszczególne firmy klastra. Zaangażowanie zaś małych i średnich firm przejawia się głównie poprzez ich aktywność w działającej w ramach klastra Radzie MŚP Doliny Lotniczej.

KLUCZOWE FIRMY

W skład klastra wchodzi między innymi producenci lotniczych silników i napędów oraz ich komponentów. Są to: WSK Rzeszów, Hispano Suiza Polska, PWK, Avio Polska, MTU Aero Engines Polska, Creuzet Polska i Hamilton Sundstrand Poland, UTC Aerospace Systems. Wśród członków klastra jest też grupa producentów finalnych statków powietrznych – samolotów, i śmigłowców – oraz ich struktur, np. PZL Mielec i PZL Świdnik. Kolejną grupę stanowią producenci lotnictwa ogólnego – lekkich i ultralekkich samolotów oraz szybowców: Zakłady Lotnicze Margański & Mysłowski, AERO AT, Aero-Kros, 3Ex-trim oraz Wytwórnia Konstrukcji Kompozytowych. „Większość małych i średnich firm klastra Dolina Lotnicza również konkuruje ze sobą na zasadach wolnorynkowych o zamówienia na wykonywanie podzespołów i części dla dużych polskich firm produkcyjnych oraz dla coraz większej liczby klientów zagranicznych – wyjaśnia dyrektor Andrzej Rybka. – W praktyce prawie wszystkie firmy członkowskie mają konkurentów w obrębie klastra. Podmioty klastra muszą też konkurować ze sobą o najlepszych pracowników. Istnienie wielu różnych form konkurencji wewnątrz klastra motywuje członków nie tylko do rywalizacji, ale również do intensywnej współpracy w określonych dziedzinach, co ma pozytywny wpływ na rozwój całego klastra Dolina Lotnicza”.

MISJA I FINANSE

„Misją Doliny Lotniczej jest uzyskanie przewagi konkurencyjnej na rynku globalnym, promocja i rozwój Polski południowo-wschodniej, nawiązanie do tradycji Centralnego Okręgu Przemysłowego Drugiej Rzeczypospolitej, szybkie reagowanie na potrzeby rynku, uwzględnianie preferencji klientów w oferowanych produktach, udoskonalanie produktów, wdrażanie programów ekologicznych, polityka innowacyjności, kształtowanie kultury przemysłowej branży lotniczej, integracja firm i pracowników, prowadzenie polityki kadrowej w taki sposób, by pracownicy utożsamiali się z działalnością klastra” – wylicza Andrzej Rybka.

Podstawowym źródłem finansowania działalności Doliny Lotniczej są składki członków stowarzyszenia, których wysokość jest uzależniona od wielkości zatrudnienia.

Klasy stanowią przyjazne ekosystemy, które wspierają rozwój firm oraz napędzają innowacyjność, rozwój regionalny oraz poprawiają konkurencyjność. Mocne powiązania pomiędzy klastrami a badaniami, rozwojem i innowacyjnością umożliwiają powstawanie nowych produktów, technologii i usług oraz poruszanie się nowymi ścieżkami na polu badań naukowych. Niezależnie od tego, jakie są główne cele działania danego klastra, podejście klastrowe musi zawsze oferować dodatkowe korzyści kluczowym – przemysłowym oraz naukowym – uczestnikom klastra. Charakterystyczne dla Klastrów Światowej Klasy jest to, że jego członkowie przez dłuższy czas mogą czerpać garściami z zapewnionych im dodatkowych korzyści i wartości dodanych, do których nie mieliby dostępu poza obrębem klastra. Ma to potężny i pozytywny wpływ na konkurencyjność oraz zdolności innowacyjne uczestników klastra. ■

nologii firmy te podejmują się realizacji wybranych zadań kooperacyjnych. Realizacja takich procesów jest w istocie przeniesieniem niektórych ogniw łańcucha wartości do centrum klastra. Doświadczenia dużych klastrów przemysłowych wskazują, że działania takie są drogą do uzyskania w klastrze efektów synergii i wymiernych korzyści gospodarczych.

W ciągu ostatnich kilku lat na obszarze funkcjonowania klastra Dolina Lotnicza zainwestowały światowe firmy działające w przemyśle lotniczym: Sikorsky, AgustaWestland, MTU Aero Engines, Hamilton Sundstrand, Goodrich, Ladish, Vac Aero i McBrida.

Oprócz tego coraz więcej nowych członków klastra to małe i średnie przedsiębiorstwa, często rodzinne firmy, z różnych krajów Europy Zachodniej oraz Ameryki Północnej, które zdecydowały się na otwarcie swoich firm w południowo-wschodniej Polsce głównie ze względu na istnienie tu innowacyjnego klastra Dolina Lotnicza. Wśród tych firm znajdują się między innymi Remog z Niemiec, Asquini z Francji, Iwamet i B/E Aerospace z USA, Wentworth z Kanady oraz CAV Aerospace z Wielkiej Brytanii. Stanowią one niezwykle ważne ogniwo w lokalnym łańcuchu poddostawców Doliny Lotniczej. Powstające zaś w obrębie klastra Dolina Lotnicza coraz to nowe centra badawczo-rozwojowe, biura konstrukcyjne i parki technologiczne zwiększają atrakcyjność regionu dla światowej klasy naukowców. Efektywna współpraca z zagranicznymi naukowcami rozwija się również poprzez realizację wielu projektów B+R, przede wszystkim w ramach 7. Programu Ramowego Unii Europejskiej. Inwestycje w laboratoria i centra badawczo-rozwojowe w firmach i instytucjach klastra Dolina Lotnicza sięgają kilkuset tysięcy złotych.

Dolina Lotnicza jest najbardziej rozpoznawalnym polskim klastrem na poziomie międzynarodowym oraz jednym z kilku najbardziej rozpoznawalnych lotniczych klastrów Unii Europejskiej. Reputacja zarówno klastra, jak i jego uczestników przekłada się m.in. na konkretne decyzje Komisji Europejskiej oraz Sekretariatu Programu Central Europe, przyznające znaczące

EC AvioTech Sp.z o.o.
39-300 Mielec, ul. Wojska Polskiego 3
tel: + 48 17 773 9500, fax: + 48 788 7667
www.ec-aviotech.pl

EC AvioTech Sp z o.o. z Mielca zajmuje się produkcją specjalnego oprzyrządowania oraz części do branży lotniczej, motoryzacyjnej oraz kolejowej, oferujemy m.in. przyrządy montażowe, spawalnicze, kontrolne (sprawdziany, nastawiaki), laserowe, przyrządy do obróbki skrawaniem, przyrządy do obróbki plastycznej (formy, wykrojniki, tłoczniaki, zaginaki), oraz przyrządy specjalne takie jak elektrody do zgrzewania, przyrządy do nitowania czy piaskowania.

Naszymi Klientami są: Airbus Military, Boeing, Bombardier, British Aerospace Systems, Hyde Group, ABB, Pratt & Whitney, Alstom Transport, PCI/PSA, WSK Rzeszów, PZL Sikorski

Posiadamy następujące certyfikaty:
 ISO 9001, AS9100 Rev C, AQAP-2110:2009, DUNS 522113075 oraz certyfikatami jakości od naszych kluczowych klientów jak Boeing, Raytheon, British Aerospace, Spirit Aerosystem, Hawker Beechcraft. EC AvioTech posiada również status kwalifikowanego dostawcy NATO – Code NCAGE 1263H.

